

Trobada del **Grup de Lectura Meteora** a Documenta
Pau Claris, 144, Barcelona

16 de desembre de 2019

Aprendre a parlar amb les plantes, de Marta Orriols

Aspectes generals

L'obra de Marta Orriols ha agradat majoritàriament als membres del Grup de Lectura. Sobretot perquè s'ha considerat una novel·la molt ben escrita, ben explicada i amb un llenguatge pulcre i llegidor, que permet una lectura ràpida i sense entrebancs.

Els aspectes biogràfics i personals de l'autora reflectits en l'obra tenen molta influència en les persones que s'han pogut trobar en un cas coincident i això permet una proximitat obra-lector que també té molt de pes a l'hora de fer-ne la valoració, perquè hi ha molta gent que, més d'hora o més tard, ha passat pel mateix tràngol.

La novel·la parla, essencialment, de la pèrdua personal provocada per la mort d'una persona molt propera, una pèrdua amb danys col·laterals importants. Tot i així, en cap moment es pot considerar excessivament dramàtica. Ara bé, el tema de la mort és general a tothom i la gent s'hi identifica des d'algun punt de vista, i la pèrdua personal sempre és un element narratiu que toca la fibra del públic lector.

L'obra s'ha considerat un experiment literari ben fet, amb uns ingredients barrejats amb enginy i tot un ventall de simbolismes que són molt presents en les seves pàgines: des de la feina de la protagonista fins al paper de les plantes com a reflex cronològic d'un dol.

S'ha trobat fins a cert punt difícil definir el gènere de l'obra, ja que, si bé d'entrada establiríem que és una novel·la, també li trobem moltes traces de dietari personal, de crònica i també d'autoficció amb pinzellades de fulletó romàntic i costumista, en el sentit que, d'aquí a unes dècades, l'obra servirà per entendre el comportament de la gent de la nostra època. Es va ponderar també l'obra com a possible catarsi personal de l'autora.

Aspectes formals

Al costat d'un fons argumental que podríem considerar gairebé lineal i quotidià, la forma excel·lent del text ajuda a superar els recels que la part argumental pugui suscitar. L'estil narratiu és molt bo i la llengua utilitzada, molt acurada en forma i fons.

La marca tipogràfica que introdueix i clou els fragments del text adreçats directament a Mauro, la persona absent, es va agrair perquè ajuda a la comprensió del lector, i es va comentar —amb arguments a favor i en contra— l'absència de les cursives en els trossos del text escrits en un altre idioma. També va cridar l'atenció que el fragment del títol *amb les plantes* s'edités a la coberta en cursiva, potser per remarcar-ne un significat simbòlic que ja s'aprecia clarament en el text.

Tot i que l'obra no hi cau en excés, s'adverteix algun paràgraf amb un punt d'excés melodramàtic al final del capítol 6, quan la protagonista ens diu que els dos minuts que perd buscant una jaqueta han desembocat en un munt de fets que segurament haurien succeït igual encara que no l'hagués oblidat.

Ambientació

El tractament de la professió mèdica i l'entorn hospitalari va suscitar parers diferents: per un costat va haver-hi qui el va trobar ben tractat, gens morbós i força interessant, i, per l'altre, una professional de la sanitat amb molts anys d'experiència el va trobar un pèl allunyat de la realitat.

La proximitat d'algunes persones amb Port de la Selva i la Selva de Mar va fer que s'hi reconeguessin força en els llocs citats i els trobessin ben descrits.

Argument

Es va resoldre que és una novel·la senzilla argumentalment parlant, sense que això s'hagi d'entendre com un defecte perquè tot està inventat. El llibre descriu una successió de situacions vitals sense una tensió excessiva, ja que les bones cartes argumentals venen dades d'entrada: el plantejament inicial del doble dol es va considerar molt ben trobat, i és aquesta duplicitat —Paula perd l'home sentimentalment i físicament el mateix dia— el que atorga al text una gran força dramàtica.

Dos petits retrets es van fer a l'argument des del punt de vista del lector. Es va considerar una petita trampa que, justament al final de l'obra, Paula confessi que li anava a proposar a Mauro de tenir fills. I, d'altra banda, pot costar de creure que Mauro i, especialment, Carla vagin a Santa Maria del Mar i fixin una data de casament, per llunyana que sigui, sense que Mauro hagi parlat de separació amb Paula.

La protagonista

La Paula Cid i el seu paper en la novel·la van suscitar un munt de controvèrsies entre el Grup de Lectura, ja que, segons quines actituds seves poden costar d'entendre. És una protagonista que, sens dubte, no et deixa indiferent.

Es va comentar la diferència entre el dol per separació o únicament per mort, i el dol concret de Paula. Ella, evidentment, està enfadada quan, envaint la intimitat del mort, descobreix la seva infidelitat, però no pot explotar davant dels altres precisament perquè Mauro és mort. Ella rep dos cops molt forts el mateix dia: l'abandó de la parella i la seva mort, la qual cosa li provoca, més enllà del dol, una gran frustració com a persona per dues impossibilitats: la de reconsiderar-ho amb la parella i la de fer públic el seu enuig. Això desemboca, o així es va valorar, en un tancament d'autodefensa: no diu a ningú la veritat de la seva situació. No diu a ningú que és, de facto, vídua, o que ha estat abandonada pel seu home, perquè no vol ser compadida.

També es va ressaltar que, tot i el disgust de Paula, al marit no se'l carrega mai amb claredat. Ni tan sols en els seus monòlegs interiors.

També es va fer notar que, per compensar la pèrdua, la protagonista adopta una actitud sentimental venjativa i estableix relacions íntimes potser més per despit que per convenciment.

La relació de Paula amb Quim és el punt argumental on més punts estranys revela la protagonista, on el seu comportament es va trobar més discutible. Paula, en aquesta relació amorosa on ella rep tots els beneficis, adopta una actitud poc honesta i sovint infantil, per la falta de sinceritat o com quan, essent ella una dona de més de quaranta anys, sent recança per no ser la primera que es banya en la banyera de Quim, un home de la seva edat o més gran.

La majoria del Grup no va trobar lògic que Paula no expliqui a Quim el que li ha passat i no sigui capaç d'advertir que la relació amb Quim li pot ser benèfica i convenient.

La feina de neonatòloga de Paula sens dubte la humanitza i la fa més agradable al lector, més enllà de l'alt valor argumental i simbòlic que té en el llibre.

També, però, se li va fer el retret de no intuir la trencadissa amb el seu home, Mauro, amb qui mantenia un munt de contradiccions importants en la parella: ell vol comprar el pis, ella vol lloguer; ell vol casar-se, ella no; ell li regala un anell de compromís, ella el porta a disgust (quan el porta); ell vol tenir fills i ella no, etc.

Es va valorar també com a clau en el comportament de Paula, la pèrdua de la mare en una edat tan jove. Porta vivint 35 anys sense mare i això pot crear una ferida afectiva molt forta que pot propiciar la incapacitat de viure en plenitud.

La relació, d'altra banda, de pare i filla és poc afectuosa, tot i que al final s'entendri i s'arregli una mica. De fet, es va comentar que tota la part afectiva de Paula és complicada en general.

Els altres personatges

Es va dir que el personatge de Quim és el que surt més ben parat argumentalment, ja que, tot i ser conscient que és utilitzat, només treu una mica el geni quan Paula desapareix sense gaire sentit després de veure una comitiva funerària.

Al personatge d'Eric, l'osteòpata, se li van trobar dues cares també contradictòries. La bona seria el seu aspecte professional, la dolenta seria la part sentimental, que no va més enllà d'una relació íntima equivocada i una mica ficada en calçador, segons algunes opinions.

El pare de Paula va despertar en general tendresa i alhora tristor en ser un home que, per amor a la persona perduda, ha estat incapaç de refer la vida. Al costat d'això, però, sap crear moments entranyables com el de la melodia al piano, tot i que Paula li faci algun retret de tots aquests anys que han conviscut tots dos sols.

També va agradar el personatge de Pilar, la infermera de neonatologia, que és un autèntic bany de realitat per a Paula i també un gran encert de l'obra.

Es va trobar un pèl estranya la relació de Paula amb Nacho posterior a la mort de Mauro. Nacho ho sabia tot i, per mantenir-se fidel a l'amic, traeix clarament Paula, en canvi ella hi té una actitud ben cordial.

I finalment es va parlar de Carla, l'amor diferent. Una noia jove (encara no té trenta anys) que després de la pèrdua no està per gaires romanços i es treu de sobre les pertinences de Mauro lliurant-les precisament a Paula sense gaires remordiments.

Final

Es va assenyalar la coincidència temporal entre el procés de dol de Paula i el procés de curació de Mahavir, el nen prematur. També es va advertir la coincidència temporal amb el final teòric del dol i el canvi de pis i, sobretot, de plantes, les plantes cuidades per Mauro, que de fet era qui hi parlava.

També es va fer referència al petit homenatge a Rodoreda concretat en el crit d'alliberament —inspirat en el de Colometa— que Paula fa a la pàgina 244, quan arrenca les plantes del seu home.

I també es va lloar la sinceritat de la protagonista, que explica moltes de les actituds de Paula, quan a la pàgina 212 diu que la seva solució no és trobar algú, sinó reconfigurar-se com a persona. En el procés de reconfiguració, però, no sap veure el bo que té al davant.

•

Pròxima trobada del Grup: dilluns, 20 de gener de 2020, 19h. Llibreria Documenta.
Obra: *Res no s'oposa a la nit*, de Delphine de Vigan (Ed. 62 CAT/ Anagrama ESP)

Us recordem que Llibreria Documenta us fa un **5% de descompte** de les obres que llegim com a participants en el Grup de Lectura (per encàrrecs: 93 317 25 27).

Més informació sobre el Grup de Lectura Meteora: www.editorialmeteora.cat